

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

71. ÉVFOLYAM

2001. OKTÓBER

No. 5 (330), Vol. 71, October 2001 USPS 178-560

5. SZÁM

Néhány órával a new-yorki és washingtoni szomorú terror-események után a három magyarországi történelmi egyház vezetői a következő nyilatkozatot adták ki 2001. szeptember 11-én:

A MAGYARORSZÁGI TÖRTÉNELMI EGYHÁZAK PÜSPÖKEINEK NYILATKOZATA

A magyarországi történelmi egyházak népe és vezetőik mélységes szomorúsággal vették a hírt az Amerikai Egyesült Államokban történt terror-eseményekről. Együttérzésünket fejezzük ki mindazok iránt, akik a szörnyű tragédia áldozatai. Isten irgalmába és oltalmába ajánljuk az elhunytakat, a sebesülteket, és családtagjaikat. Kérjük egyházaink népét, hogy imádságban hordozzák mindannyiukat.

Imádkozunk azért, hogy a világon a szeretet és a béke ereje legyen úrrá minden gonosz erő felett. Ezért a magunk eszközeivel, a cselekvő szeretet példájával elől kívánunk járni.

Dr. Paskai László bíboros, prímás érsek - Magyar Katolikus Egyház

Dr. Bölskei Gusztáv püspök, a Zsinat lelkészi elnöke - Magyarországi Református Egyház

D. Szabik Imre elnök-püspök - Magyarországi Evangélikus Egyház

Imádkozunk:

Urunk, Istenünk! Teremtőnk, Megváltónk, és Megszentelőnk! Megrendüléssel éljük át a gonosz embert torzító hatalmát. Ördögi erők támadtak az emberiségre és pusztítottak el vagy sebesítettek meg ezeket. Együttérző szívet adj nekünk. Jézus Krisztusért kérünk:

Urunk, könyörülj rajtunk!

Irgalmadba ajánljuk mindazokat, akik a terrorista támadások áldozataivá váltak. Gyógyító, új életet teremtő szereteted takarja be őket. Jézus Krisztusért kérünk:

Urunk, könyörülj rajtunk!

Vigasztaló szereteteddel állj az áldozatok hozzátartozói mellé. Fájdalmukban és kilátástalanságukban hadd kerüljenek közelebb Hozzád és hadd bízzák magukat a Te mentő és tartó kezre. Jézus Krisztusért kérünk:

Urunk, könyörülj rajtunk!

Bűnbocsátó irgalmadba ajánljuk azokat az elvakult, tetteikben gonosz erők által vezetett embereket, akik ilyen em-

beriség elleni cselekedeteket hajtottak végre. Bocsásd meg nekik, mert nem tudták, mit cselekedtek. Jézus Krisztusért kérünk:

Urunk, könyörülj rajtunk!

Indíts minket, mindannyiunkat igaz bűnbánatra, hogy önkritikusan végig-gondoljuk, hogyan élünk, cselekszünk, viselkedünk ebben a világban. Segíts minket Rád figyelő, imádságos lelkülettel és cselekvő szeretettel a jövő felé indulni, hogy ne a gonosz erők, hanem a szeretet hatalma terjedjen szerte a világban. Jézus Krisztusért kérünk:

Urunk, könyörülj rajtunk!

Ébressz felelősséget a világ népeinek vezetőiben és minden fontos pozíciót betöltő embertársunkban. Hadd vegyék komolyan a gonosz hatalmát és hadd vegyék még komolyabban a szeretet, a jószág, a bizalom erejét. Add, hogy az emberi értelem minden képességét és a technika minden vívmányát a Jó szolgálatában használják. Add a rombolás és a pusztítás lelke helyett az építés és az igazi értékekkel való gazdagítás lelku-

letét. Jézus Krisztusért kérünk:

Urunk, könyörülj rajtunk!

Urunk, az emberi történelem e különösen szomorú eseménye késztesse mindannyiunkat megtérésre, a naponkénti Hozzád-fordulásra. Engedd, hogy só és kovász legyünk a világban, a szeretet útjának hirdetői és bemutatói. Segíts komolyabban venni keresztyén küldetésünket e világban. Jézus Krisztusért kérünk:

Urunk, könyörülj rajtunk!

Urunk, a tragikus események után nem mehetünk úgy tovább, mit ahogyan eddig jártunk. Bűnbocsátó, segítő, életre vezető kegyelmed járja át életünket és indítson a szeretet mindig új útjára.

Amen.

Ezt az imádságot a Magyarországi Evangélikus Egyház gyülekezeteinek és intézményeinek a megtartott emlékező Istentiszteleteken való könyörgéssal ajánlotta –

Ittész János, a Nyugati Egyházkerület püspöke
Dr. Harmati Béla, a Déli Egyházkerület püspöke
D. Szabik Imre, az Északi Egyházkerület püspöke, az egyház elnök püspöke.

MILLENNIUMI ÉVZÁRÁS

Augusztus 20-án lezárult a másfél éven át zajló millenniumi rendezvénysorozat. A keresztény kétezer- és magyar keresztény államiség ezeréves jubileuma alkalmából indított országos programsorozat minden bizonnyal el nem felejthető élményt nyújtott az egyes eseményeken résztvevő embereknek határainkon innen és túl egyaránt.

Nemeskürty István millenniumi kormánybiztos úgy vélekedett, hogy a mögöttünk hagyott másfél esztendő az egész Magyarország győzelme volt. A millenniumi év során három ezer önkormányzat, település, falu és város a maga módján, önszántából ünnepelt. Ezeréves történelmünk során még nem volt példa arra, hogy nem központilag irányított módon, hanem önállóan ünnepeljenek a magyarok. És az ország lakossága szívesen, örömmel ünnepelt. A határon túli magyarok ünnepelése is felejthetetlen volt – értékelt Nemeskürty István.

Az ünnep jelentőségéhez méltó rendezvénysorozat kézzelfogható hasznot is hozott, hiszen számos új intézmény felépítése, felújítása a millenniumi évnek köszönhetően történt meg. Ezek a fejlesztések azt bizonyították, hogy megfelelő módon tisztelgett a nemzet államalkotó királyunk emléke és államiségünk előtt.

A méltó ünneplésre a polgári kormány megnyitotta pénztárcáját. Az ünnep révén született zeneművek, irodalmi alkotások elkészítéséhez 1.2 billió forint támogatást adott a kormány. Egyéb célra, mint például a Gellért-hegyen a Szent István szobor felállítására, vagy a Hosók-terén az emlékmű rekonstrukciójára 569 milliót. Jubileumi kiadványok megjelentetésére 343 milliót. Millenniumi emlékparkok, emlékhelyek kialakításához, illetve környezetrendezésre 133 milliót. Az egyes települések millenniumi programjai finanszírozásához 52 millió forint támogatást adott a kormánybiztosi hivatal. Augusztus 20-ig 3114 millenniumi zászlót vettek át a települések polgármesterei.

A forintban és látványos fejlesztésekben nem mérhető haszna a millenniumi évnek az emberek lelkében érhető tetten. Az emberek magyarságtudata megerősödött. Bár voltak olyanok is, akik fanyalognak — főleg az a liberális, kozmopolita, zajos véleményformáló réteg, amely sajnos elég nagy teret kap a hazai médiában —, a polgárok jelentős többsége pozitív élményként élte meg a millenniumi évet. Néhány vélemény alátámasztja ezt. Egy mozdonyserelő mondta: "Büszke magyarnak érzem magamat. Méltóképpen emlékeztünk meg az államalapításról." Egy "gyesen" lévő kismama sze-

rint: "Az ünnepségsorozat szerintem erősítette a magyarságtudatot. Sok esemény és lehetőség volt arra, hogy méltóképpen élhessük át az ezeréves államiség érzését." Egy óvónó véleménye: "Öröm, hogy az elmúlt időszakban volt alkalom felhívni az emberek figyelmét az államalapításra. Az ünnepi beszédek nem a politikáról szóltak, érdemes lenne megszívlelni azokat."

Győr–Moson–Sopron Megye speciális formáját választotta az emlékezésnek. A Kisalföldi Erdőgazdaság vezérigazgatójának fejéből pattant ki az ötlet, hogy a megye minden települése egy kettőskereszt állításával tisztelegjen az ünnep előtt. A kettőskeresztekhez szükséges famennyiséget az erdőgazdaság ingyenesen biztosította a településeknek. Ilyenformán a megye 162 telepü-

lésén állítottak a magyar millenniumra emlékező kettőskeresztet. Volt olyan város — mint Mosonmagyaróvár is —, ahol két városrészen is állítottak ilyen keresztet. Összesen 168 kettőskereszt áll a megyében. Csupán 41 helység nem tartott igényt kettőskereszt felállítására.

Evangelikus egyházunk központi millenniumi ünnepségére június 23-án, a bp.–deákteri templomban került sor, amely ünnepségen részt vett és beszédet mondott Orbán Viktor miniszterelnök is. A fővárosi legtagasabb evangelikus temploma már a kezdés előtt gyakorlatilag teljesen megtelt. A lélekemelő ünnepségre az ország egész területéről érkeztek evangelikusok. Mi akkor és ott nem csak arra lehettünk büszkéek, hogy magyarok vagyunk, hanem arra is, hogy magyar evangelikusok vagyunk.

Kiss Miklós, mosonmagyaróvári ev. lelkész

Betegség és Úrvacsora

"Ézért erőtelenek és betegek közöttetek sokan" (1Korinthus 11:30).

Miért betegedtek meg sokan a korinthusi gyülekezet tagjai között? Az előző részben Pál apostol arról beszél, hogy nem különböztetik meg az Úr testét más eledeltől és ez az "összemosás" veszélyes helyzetbe hozta a gyülekezetet, mint szeretetközösséget. Ugyanis a gazdagok előveszik vacsorájukat, miközben a szegények éheznek. Így nem lehet az Úrvacsorával élni. Aki mégis ilyen lelkülettel él vele, az nem a kegyelem, hanem az ítélet "csatornájából" merít, melynek következménye a betegség és erőtelenség. Ami áldásul, erőforrásul adatott, az a gyengeséget nemcsak napvilágra hozza, hanem benne hagyja, sőt veszélyessé válik a "méltatlan" számára. Úgy van, mint az árammal való élés. Lehet áldás forrása, otthonok boldogságának előmozdítója. De aki nem "rendeltetészerűen" használja, annak veszélyessé válhat "a vezeték érintésében".

Az Úrvacsorában Krisztus teste és vére beteg életünket gyógyítja. Olyan "gyógyszer", amely nem csupán betegség eltávolítására alkalmas, hanem lelki életünk, erőtelenségünk gyökérbajait veszi el, ami magányossá, elhagyatottá, kétségbeesetté tesz és halálba akar kergetni. Ez pedig a bűn, amely elszakít Istentől, emberektől.

Az Úrvacsora éppen a bűnünk miatti elszigeteltségünkől és kétségbeesésünkől akar kiszakítani. Úgy, hogy Jézus Krisztus közösséget vállal velünk, adja önmagát és bűneink bocsánatát. Így gyógyul beteg életünk és így kerülhetünk közösségbe egymással is. "De én méltatlan vagyok, mert mindezt nem is értem" – mondják sokan. Viszont Jézus nem azt mondja, hogy értsé-

tek meg először mindezt, csak azután jöjjetek. Ennyit mond csupán: egyétek, igyátok. Enni és inni olyan egyszerű és természetes tény, amit a csecsemő, sőt haldokló is tud. Mielőtt ébrednek az értelem, eszünk és iszunk, életerőt veszünk magunkhoz. Akit méltatlansága visszatart az Úrvacsorától, ne aggályoskodó értelmébe kapaszkodjék, hanem Krisztus igéjébe, mely hív: Jöjjetek énhez, megfáradtak... Nem az a méltó, aki felfogja, hanem aki elfogadja az önmagát értünk adó Jézust. Az a méltatlan, aki érdemei "jóllakottságával" akarja méltóvá tenni önmagát.

Az egymással való úrvacsorai közösség folytatódjék a hétköznapiakban. Egy úrvacsoravételnél az oltárnál térdelő megjegyezze szomszédja arcvonásait. Az utcán másnap találkoztak és örömmel üdvözölte. "Ne zaklasson az utcán, nem ismerem magát" – hangzott. Az úrvacsorai közösség nem folytatódott. "Nem ismerem ezt az embert" – mondta Péter Jézusról. S ez megismétlődik, ha ma a velünk közösséget vállaló Krisztust nem ismerjük fel a minket megismerő testvérben, akivel együtt vettük az Úrvacsorát. Erőtlenségünkől, betegségünkől, halálos látászavarból úgy gyógyulhatunk, ha Krisztust bennünk van és mi Őbenne!

Szimon János, soproni ev. lelkész

Az Isten országa nem evés és ivás, hanem igazság, békesség, és a Szentlélekben való öröm; mert aki ebben szolgál Krisztusnak, az kedves az Isten előtt és megbízható az emberek előtt.

RÓMA 14:17-18

A reformáció hatása a magyar társadalomra

A hagyományos szemlélet szerint a reformációt követte az ellenreformáció, amely ennek ellentéte volt. Ez ma már csak féligazság lehet, mert világossá vált, hogy az ellenreformáció is része volt az emberi gondolkodás és magatartás megújulásának. A reformáció minden esetre az európai társadalom páratlan teljesítménye volt, mert az egész emberi élet megújulását jelentette a maga teljes gazdagságában. A nyugati keresztyénység hallatlan nagy fegyverténye ez, amire nemigen találunk példát másutt. A keleti egyházban például csak dogmatikai vitákra tellette, és nem tudott az egész társadalmi élet úgy megújulni, mint Nyugaton.

Az európai reformáció hosszabb előzmények után jutott el a robbanásszerű változáshoz. Olyan ez — hasonlattal élve —, mint ahogy a repülőgép a földi nekifutás során éri el azt a sebességet, amikor már felemelkedhetik a levegőbe.

Az első dolog, amit a reformáció magyarországi hatásáról megállapíthatunk, az, hogy az előzmények nálunk is szinte a Nyugattal egyidőben jelentkeztek.

A XIV. és XV. század során Európában rengeteg apró ismeret halmozódott fel, és kialakult az a nézet, hogy az eredendő bűnből származó fogyatékoságok ellen Isten a szellemi és technikai ismereteket nyújtotta mentességül. A városok száma gyorsan emelkedett, és az egyetemek is gombamódra szaporodtak. Ezek a különböző tudományok serkentői lettek, és a társadalom szellemi igényeit megnövelték.

Magyarország már az Anjouk korában a nyugateurópai polgárosodás útjára kezdett lépni, ami Zsigmond alatt hallatlanul felgyorsult. Az óbudai egyetem professzorairól kerültek kis a tanácsadói. Másfelől a magyar mezővárosi fejlődés a parasztok körében az önrendelkezés iránti vágyak megvalósulásának a lehetőségét jelentette.

Mátyás alatt ez a fejlődés tovább folytatódott. A szerzetesi rendeken belül nálunk is jelentkeztek a reformtörekvések. Főleg a ferences rend volt erről nevezetes. Mátyás király pedig ezeket a reformokat komolyan támogatta. Így fogalmazódott meg nálunk is, szinte Nyugateurópával egyidőben az a gondolat, hogy a puszta egyházi szertartások helyett az emberi alapkérdésekre, mint élet és halál, bűn és büntetés, bűnbánat és bocsánat kell az egyháznak igazán válaszolnia.

Mályusz Elemér professzor ezt úgy fogalmazta meg, hogy a liturgikus keresztyénység helyett a társadalom bizonyos rétegei komolyan vágytak az intellektuális keresztyéniségre. Mátyás király egyik püspöke ellen

sok panasz merült fel, hogy elhanyagolja a misézést. Ugyanakkor, minthogy breviáriuma fennmaradt, az arról tanúskodik, hogy állandóan olvasta, mert a lapjai erősen elkopáltak. Ez azt jelenti, hogy az intellektuális kérdésekre kereste szüntelenül a feleletet. Mátyás alatt a külföldi egyetemeken tanuló magyar diákok száma közel megtízszereződött. A hazai, pozsonyi és budai főiskolák mellett a magyar diákok legnagyobb része a krakkói és a német egyetemeken tanult.

Arra a hírré, hogy Luther Márton és Melanchthon Fülöp határozottan kiálltak az új gondolatok mellett, a diákok tömege rövid időn belül Wittenbergába özönlött és szomjasan hallgatta az ottani előadásokat. Érdekes, hogy Melanchthon iránt nagyobb volt az érdeklődés, mint Luther iránt. Ennek egyszerű oka az volt, hogy Melanchthon latinul, Luther pedig németül adott elő; latinul viszont minden magyar diák tudott, míg németül nem. A század végéig több mint ezer magyar diák látogatta a wittenbergi egyetemet. Az ott tanuló diákok hazatérve a reformáció lelkes hívei és hirdetői lettek. A ferences szerzetesek közül is számosan a reformációban találták meg lelki igényeik kielégítését.

Itthon elsősorban a birtokos nemesség és a művelt városi polgárság lett a lutheri tanok híve. A hazai vezetőkkel Melanchthon is felvette a kapcsolatot, mert Nádasdy Tamáshoz írt levelében felhívta a főúr figyelmét Dévai Bíró Mátyás és Sylvester János kedves tanítványaira. Az első periódusban elsősorban az érzelmek hatottak és a politika háttérbe szorult. Erre vall, hogy a királyi udvarban Mária királyné és Brandenburgi György, Lajos király gyámja is erősen szimpatizált a reformációval. Csak 1530-ban szólt közbe a politika. Ekkor tették meg Máriát Németalföld kormányzójává és kényszerítették az új tanokkal való szakításra. Itthon sem Ferdinánd, sem János király nem tudott a reformációval szemben hatékonyan fellépni.

A folyamatot gyorsította, hogy a mohácsi csatában öt kivétellel a katolikus főpapok elestek, bár arra is volt példa, hogy életben maradt püspök is — így Podmaniczky István — szakított a pápasággal és csatlakozott az új tanokhoz. A reformáció leghatékonyabb fegyvere a magyar nyelv volt, amelynek szeretete jellemezte mindegyik prédikátort.

Megható például Huszár Gál érvelése a magyar nyelv mellett: Vajjon a betlehemi pásztorokhoz az angyalok latinul szóltak, vagy anyanyelvükön? Dévai Bíró Mátyás "Orthographia Vngarica" címen már ekkor

összefoglalta a magyar helyesírás elveit. Korának kiemelkedő tudósa volt Erdősi Sylvester János. Nádasdy Tamás udvarában, annak támogatásával, magyarra fordította az Újszövetséget. 1541-ben adta ki ezt az első magyarnyelvű, Magyarországon kinyomtatott művet. Közben felismerte a magyarnyelvű időmértékes verselés lehetőségét és meg is írta az első ilyen verset. Ma is megható olvasmány a "Grammatica Hungaro-latina" című magyar nyelvtan, amelyből a magyar nyelv iránti szeretet és csodálat sugárzik.

Hazai németajkú reformátor volt Honterus János Brassóban és Stöckel Lénárt Bártfán. Az egyházi népeklés is fellendült. Ennek Gálszécsi István volt az eredményes és lelkes apostola.

A másik éles fegyver a Biblia volt. A fennálló viszonyok kritikáját erre lehetett alapozni, és a hitigazságokat a Bibliával lehetett közérthetően bizonyítani.

A magyarnyelvű szellemi offenzívának a tüneményesen szaporodó nyomdák lettek a legfőbb műhelyei. A XVI. század közepére hazánkban a lutheri reformáció volt az általánosabb magatartás, mellette az anabaptisták és az antitrinitáriusok sokkal kisebb befolyással rendelkeztek. Ám a lutheri tanítások sem voltak pontosan körülírható tételekbe foglalhatók. Így lényegében egy egyéni és kötetlen szabad vallásosság alakult ki. Ennek legfőbb tartalma a régi vallás kritikája és helyette egy igazabbnak érzett magatartás követelése volt.

A fejlődés következő fázisa tehát a vallási tételek rendszerbe foglalása lett, de ezt nagy mértékben színezte és befolyásolta Kálvin fellépése és tanainak hatása, majd a katolikus egyház új, megváltozott magatartása.

Dr. Gyapay Gábor, történész, ny. gimn. igazgató

"ÁLMATLANUL . . ."

Az Evangélikus Világszövetség tiltakozott az izraeli kormánytól a Jordániai Evangélikus Egyház beitt-jalai épületeinek megszállása ellen. Younan Munib palesztin ev. püspök szerint az izraeli hadsereg augusztus 28-án hajnalban foglalta el az ev. egyház objektumait. Az egyik épület tetején rögtön tüzelőállást alakítottak ki, a kapubejáratot pedig tankokkal torlasztották el. "Álmatlanul, rettegések közt" címmel közölte a püspök jelentését a 45 palesztin árva gyermek és nevelőik sorsáról. Dr. Noko Ishmael EVSZ-főtítkárf kifejtette, hogy ez az elharmkodott és meggondolatlan akció mélyen megrendítette az EVSZ bizalmát Izrael kormányának a jóakarátában, abban, hogy jóindulatúan kívánja rendezni a fennálló válságot. EV. ÉLET

Tapasztalatszerzés Afrikában

Lelkési szolgálatom éve alatt különösen is nagyrabecsültem amerikai ev. egyházaink segítőszervének, a "Lutheran World Relief" (LWR) néven ismert szervezetnek a működését, amint globális méretben végez inség-nyhítést már több mint hét évtizede.

Ez év februárjában alkalmam nyílt, hogy Keletafrika két országába, Kenyába és Tanzániába látogathassak s közvetlen közelségből láthassam az LWR szétágazó munkáját, melyet adott esetben egyéb keresztyén segélyszervekkel együtt végez.

Huszonhárom személyből álló csoportunk először egy árva házat látogatott meg Nairobi-ban, melyben AIDS betegségben elhunyt fiatal szülők gyermekeit ápolták. A gyermekek előbb személtádkból lopott élel-darabokon tengették életüket, mivel roko-naik nem vállalták őket, attól félvén, hogy a gyerekek a HIV bacillus hordozói.

Ebbe a sívár helyzetbe szólt bele egy em-berséges római katolikus apáca, aki össze-gyűjtött néhány száz ilyen árvát és számukra napi egyszerű étkezést, helyet alváásra, védel-met az elemektől és rosszakaratú emberektől biztosít. Segítségére van ebben egy anglikán diakonissza, aki a gyermekek oktatását végzi. (Kenyában nincsen állami iskolai rendszer; vagy a szülők oktatják gyerekeiket, vagy pedig missziós iskolákban tanulhatnak.) Az LWR vállalta a telep kertjének az öntözési berendezését, hogy a gyermekek és felügyelőik termelhesnek zöldséget saját használatukra. Kenyában a termelési idő-szak kiterjed az egész évre, hiszen csak 5 foknyira fekszik az egyenlítő alatt.

Ezután, ugyancsak Nairobi-ban, egy udvar-házat kerestünk fel, ahol Délszudánból me-nekült fiatal özvegyasszonyok találnak kö-zösségi és érzelmi támogatásra. Ezek a fiatal özvegyek gyermekeikkel együtt vallási üldözés miatt hagyták el hazájukat. Ott már évtizedek óta dúl a polgárháború, mivel az Észak-szudánban székelő kormány az egész országot szigorú muzlim törvények alá akarja kényszeríteni. Az ország déli részében élő keresztyének és animisták felvették a harcot ilyen erőszak ellen, amiben sokan vesztették életüket, polgári személyek és ellenállási harcosok egyaránt. Az LWR le-hetőséget teremtett, hogy ezek az özvegyé vált fiatalasszonyok összejöjjenek Istentisz-teletekre és társalgásra is, sőt még, hogy le-gyen helyük, ahol csudaszép himzéseket ké-szíthetnek eladásra, vagy ahonnan házi-munkákat vállalhatnak önfenntartásukra.

Tanzánia dombvidékén, Arusha közelé-ben, az LWR kávétermelők szövetkezetét segíti, hogy termésüket tisztességes áron ad-hassák el. A gazdák kitűnő minőségű kávé-t termelnek, de kilónként legalább \$1.50-et kell megkapniuk, hogy megélhessenek. Az LWR azzal is segít, hogy amerikai gyüleke-zetekben előmozdítja a kávézást. Jelenleg több mint 1500 gyülekezet van a jelzett szö-

Nt. Molnár József (jobbról) és útítársa, Nt. Volk David (balról) Nt. Mandari Emanuelli lelkéssel a tanzániai Mo-shiban. Molnár és Mandari lelkészek találkoztak már 1975-ben, s azóta is állandó kapcsolatban vannak, egymást kölcsönösen tájékoztatva egyházaik tevékenységéről.

vetkezettel kapcsolatban kávészükségletük kielégítésére (www.lwr.org). Állítólag a svéd evangélikusok mintha a kávé "harmadik szentségnek" tartanák, de ez attól függ igazán, hogy ki állítja.

Az utóbbi évtizedben az LWR itt a hal-tenyésztést is támogatta. A hal tenyésztése gyors, hathónapon belül a piacra kerülhet. Ez az újítás persze az étkezést is egészsé-gesebbé teszi. Halat olcsón vásárolhat az, akinek kevés a bevétele. Tehát a haltenyész-tő kisüzemű termelőként ellátja a falut olcsó élelemmel, s így tekintélyt is nyer a közös-ségben, az emberek pedig egészségesen ét-keznek.

Keletafrikai utunk során ezekhez az önel-látó, de az LWR által támogatott vállalkozá-sokhoz látogattunk el. Megtapasztaltuk az evangéliumnak ilyesfajta erejét is, hogy az meghozza a maga gyümölcsét a világ egyik legszegényebb vidékén. S jólesően értékel-tük, hogy evangélikus egyházaink éppen a "Lutheran World Relief" szervezeten ke-resztül nagy igyekezettel vallják küldetésük-nek a sokféle szükség enyhítését.

Molnár József III, ny. bethlehemi ev. lelkész

**HA PEDIG VERSENYEZ IS VALAKI,
NEM NYER KOSZORÚT,
HA NEM SZABÁLYSZERŰEN
VERSENYEZ.**

2Timotheus 2:5

Adományok nyugtázása

Köszönettel nyugtázzuk a 2001. július 30-a és szeptemner 29-e között vett többféle adományt.

• AZ "ERŐS VÁR"-RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Előfizetések vételét a címszalagon jelezzük; itt a felülfizetéseket, stb. soroljuk fel:

\$100: Czokoly Júlia (OH). **\$25:** Teltsch Aliz (FL). **\$2:** Szedenits Jenő (OH).

• A DÉLVIDÉKI MAGY. EVANGÉLIKUS EGYHÁZ TÁMOGATÁSÁRA

\$315: Magyar Segély Egylet (OH).

• A MAGY. EV. KONFERENCIA JAVÁRA

\$150: Kert Marianne (CA). **\$60:** N.N. **\$50:** Özv. Domján Sándorné a *Torontói Magy. Ev. Gyülekezetnek fivére, Nt. Károlyfalvi Béla emlékére* (ON), Fröhlich János szülei emlékére (CT).

Szíves tájékoztatásul: Lapunkra az előfize-téseket és lapfenntartó adományokat Erős Vár névre és **P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038** címre kérjük beküldeni.

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia a hazai ev. egyházi középiskolák javára és alkal-milag — akár adományozók által is — meghatá-rozott egyházi szükség enyhítésére szívesen to-vábbít adományokat. Csekket vagy pénzesutal-ványt **Hungarian Conference—ELCA** névre s **1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505** címre kell küldeni. A csekken kérjük az is-kolát (Aszód, Békéscsaba, Bonyhád, Deáktér, Fasor, Győr, Kőszeg, Miskolc, Nyíregyháza, Orosháza, Sopron/Berzsenyi, Sopron/Eötvös) vagy a segélyadomány más célját megjelölni. Minden adományért előre is hálás köszönetet mondunk. ☑

95. ÉVFORDULÓ

A clevelandi Első Magyar Evangélikus Egyház (2830 M. L. King Blvd.) 2001. október 14-én vasárnap ünnepi meg fennállásának 95. évfordulóját. De. 11 órakor ünnepi Istentiszteleten adunk hálát Isten különös és csodálatos megtartó kegyelméért. Ezután ünnepi bankett következik a Kossuth Teremben du. 1 órakor. Szeretettel hívjuk és várjuk minden magyar testvé-rünket erre a nevezetes jubileumi évfordulóra. Asztalfoglalásért jelentkezzenek október 10-ig az alábbi telefon-számok egyikén: 216-561-7316 vagy 440-442-8490 (ebédjegy \$15.00).

ERŐS VÁR A MI ISTENÜNK!

Juhász-Shepherd Ferenc, lelkész.

ERŐS VÁR (USPS 178-560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) by the Hungarian Conference in the Evangelical Lutheran Church in America, 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505. Tel.: 216-221-3178. Fax: 216-227-9482. E-mail: AMEvKo@aol.com. Periodicals postage paid at Cleveland, OH. Editor: The Rev. Béla Bernhardt. Annual subscription: \$6 in the USA, US\$8 from Canada, US\$15 from overseas by air mail. — Az ERŐS VÁR az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia lapja. Szerkesztő és kiadó: Bernhardt Béla. Aláírt cikkekkért írjuk felel. Előfizetés az Egyesült Államokban évi 6 US dollár, Kanadából 8 US dollár, tengerentúlról légi postán évi 15 US dollár. — Kérjük olvasóinkat, hogy címváltozásokat haladéktalanul bejelenteni szíveskedjenek. — Nyomda/Printers: Classic Printing Corporation, 6908 Engle Rd., Middleburg Heights, OH 44130. — Minden levelezés, előfizetés, adomány a feladó pontos címe feltüntetésével a lap alatti címére küldendő:

Postmaster, send address changes to: Erős Vár, P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038.

D. ORDASS LAJOSRA EMLÉKEZÜNK

Lapunkban megemlékeztünk D. Ordass Lajos mártírpüspökünk születésének századik évfordulójáról: 1901. február 6. Erőlről az évfordulóról más sajtótermékek és közösségek is megemlékeztek, méltatván Ordass püspök személyét, egyházi szolgálatát, bizonyágtévő életét. Előző számunkban az ausztriai Gallneukirchenben tartott Ordass-szimposiumot ismertettük, most a budapesti megemlékezésekről adunk hírt második közleményként.

II. Budapest

Február 6-án, Ordass Lajos születésének az évfordulóján két vagy három alkalommal emlékeztek meg Magyarország fővárosában az 1978-ban elhunyt magyar püspök hitvalló életéről. A nap délelőttjén az evangélikus egyház Üllői úti országos székházának a kápolnájában emlékünnepe volt, amelyet D. Szebik Imre elnök-püspök nyitott meg, köszöntötte a megjelenteket, majd átadta a szót dr. Boleratzky Lóránd egyházjogásznak, a miskolci evangélikus jogakadémia hajdani tanárának, aki a száz éve született, későbbi magyar püspök életét és azt a kort, amelyben élt, ismertette. Őt követte dr. Hafenschér Károly c. teológiai tanár előadása, aki Ordass püspök mellett több éven át, mint Deák téri lelkész munkálkodott és személyes élményeire gondolva megkísérelte megrajzolni Ordass Lajos emberi arcát. Ezután az emlékező gyülekezet megtekinthette a kb. egyórás dokumentumfilmet, amely egyrészt képekben bemutatta Ordass Lajos életének egyes állomásait, másrészt — az azóta már az élők közül az örökkévalóságba költözött bécsi lelkész, Szépfalusi István Ordass-kutatóval folytatott beszélgetések révén — betekintést nyújtott azokba az eseményekbe is, amelyekről eddig csak kevés embernek volt tudomása.

Ugyanezen a napon délután 3-kor az "Ordass Lajos Baráti Kör" küldöttsége felkereste a Farkasréti temetőben nyugvó magyar püspök sírját és arra koszorút helyezett. Majd 5 órára a Kelefnöldi Ev. Egyházközösség presbitériuma és a Budai Ev. Esperesség meghívta a megemlékezni óhajtókat a kelenföldi templomba — itt volt püspökké választása előtt Ordass Lajos fővárosi gyülekezete — hálaadó Istentiszteletre. Ezen a jól látogatott alkalmon Ittész János győri püspök hirdette Isten igéjét, valamint ünnepélyesebbé tette azt Zászkaliczky Tamás orgonaművész orgonajátéka, a kelenföldi énekharchoz hozzájárulása, és Bánffy György színművész szavalata. Végül Szeverényi János, a gyülekezet lelkésze, aki egyben a Budai Egyházmegye esperese is, bocsátotta

el az emlékező és hálaadó gyülekezetet.

Persze, nemcsak ebben a templomban adtak hálát Ordass Lajosért ezekben az időkben. Nem egyszer az emlékezést beleszította az igehirdető a vasárnapi prédikációjába, amint az a Fasori evangélikus templomban is megtörtént. Továbbá több akkor sorra került egyéb összejövetelen is volt megemlékezés, még pedig nem csupán Magyarországon, hanem a határon túli magyar gyülekezetekben is. Így tudok a genfi megemlékezésről és a norvégiaiáról, de bizonyára volt hálaadási alkalom másutt is. A legjelentősebb egyikének tarthatjuk a külföldön is fogható magyar Duna-televízió egyórás adását Ordass Lajos szolgálatáról, "Ordass Lajos Isten kezében" címmel. Ezt március 31-én sugározták először. [Reményünk van, hogy ezt a filmet bemutathatjuk Clevelandban és Torontóban – Sz.] Ezen a filmen olyanokkal folytat beszélgetést a film rendezője, illetőleg az Ordass püspök életének fontosabb állomásairól szóló színművész, akik személyesen ismerték a magyar püspököt. Ezt követően a 2001 nagyhétében a németországi Holzhausenben (Wetzlar mellett) megtartott 42. Európai Magyar Evangéliumi Konferencia keretében is levetítették ezt a filmet vi-

deoszalagról; továbbá nagypénteken hangjátékszerű előadásban "Ki volt Ordass Lajos?" c. beszélgetés folyt két fiatal között, akik közül az egyik kérdéseket tett fel, a másik a püspök úr naplójából olvasta fel az azokra adható feleleteket. Több magyarnyelvű egyházi kiadványban is megjelent megemlékezés erről a jubileumról és Magyarországon nem egy könyv jelent meg Ordass Lajosról. – [Folytatás: III. Amerika.]

Dr. Pósfay György, genfi ev. lelkész

"MAGYAR INTÉZET"

• New Yorkban "magyar intézet"-et nyit a hazai kormány, melynek igazgatójává Márton András Jászai Mari-díjas színészt, volt los-angelesi főkonzult neveztek ki. Az intézet célja többek között a magyar kultúra, oktatás, tudomány eredményeinek az ismeretése, valamint kulturális diplomáciai feladatok ellátása is. MTH

PÉCSI VILÁGÖRÖKSÉG

• Novemberben nyitják meg Pécsen a helyi ókeresztény leletek kiállítását és akkor veszi át a város az UNESCO világörökség diplomáját. Az ENSZ 2000 novemberében vette fel a világörökség jegyzékére Pécs ókeresztény régészeti emlékeinek együttesét, mint kiemelkedően fontos, egyetemesértékű kultúrtörténeti kincseket. MTH

MEGÁLLAPODÁS

a Magyar Evangélikusok Tanácskozó Testületének a megalakulásáról

A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE), a Romániai [Magyar] Ágostai Hitvallású Evangélikus-Lutheránus Egyház (RÁHELE), a [Magyar] Ágostai Hitvallású Evangélikus Keresztény Egyház Szerbiában és Vajdaságban (ÁHEKESZ), a Külföldön [Nyugateurópában] Élő Magyar Evangélikus Lelkészek Munkaközössége (KÉMELM), az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia (AMEK), attól a céltől vezérelve, hogy megerősödjenek a magyar anyanyelvű evangélikusok közötti kapcsolatok és egymást segítsék az egyházi szolgálat végzésében, a következőkben állapodtak meg:

1. Nevezett szervezetek létrehozzák a Magyar Evangélikusok Tanácskozó Testületét (METT), mely a MEE elnökségéből, a RÁHELE elnökségéből, az ÁHEKESZ szuperintendenséből, az AMEK vezetőjéből, a KÉMELM elnökéből és titkárából, illetve a később csatlakozó egyházközösségek képviselőiből áll.

2. A METT legalább két évente egyszer találkozik, hogy megbeszéljék a résztvevőket kölcsönösen érdeklő kérdéseket. A találkozások közötti időben pedig kölcsönösen tájékoztatják egymást egyházaik szolgálatáról.

3. A METT célkitűzései közül kiemelten fontos az, hogyan tudja a Magyarországi Evangélikus Egyház, mint a legnagyobb magyar evangélikus közösség támogatni → a. olyan lelkészek kiképzését, akik a trianoni határon kívül végeznének evangélikus lelkészi szolgálatot, vagy → b. lelkészek ideiglenes kiküldetését ott végzendő szolgálatra.

4. A METT hangsúlyozottan ajánlja, hogy a határon túli minden magyar evangélikus közösségnek legyen a MEE-hoz tartozó testvérgyülekezete élő kapcsolattartással.

5. A METT a továbbiakban minden magyarnyelvű evangélikus-lutheránus közösséget szívesen lát tagjai között és hívja őket sorai közé.

Kísérje Isten áldása a most megalakuló Magyar Evangélikusok Tanácskozó Testületének jövőbeni szolgálatát.

Orosháza, 2001. augusztus 18.

D. SZEBIK IMRE, elnök-püspök (MEE) - D. MÓZES ÁRPÁD, püspök (RÁHELE)
DOLINSZKY ÁRPÁD, szuperintendens (ÁHEKESZ) - GÉMES PÁL, lelkész (KÉMELM)
DR: PÓSFAY GYÖRGY, lelkész (AMEK)

Magyar nyelvű történelmi emlék Tátralomnicon

Közismert tény, hogy Tátralomnic és környéke a Magastátra természeti szépségeiben egyik leggazdagabb vidéke – gyöngyszeme. Ottani rövid tartózkodásom során megcsodálhattam a hegycsúcsokat, köztük a 2634 méter magasságban büszkélkedő Lomnici-csúcsot. Elzarándokoltam a táj egyik legromantikusabb természeti szépségéhez, a Lomnici-völgy szüntelenül morajló óriásvízéhez. A drótkötélpályán eljutottam a Kőpataki-tóhoz, melynek nyugalma felett méltóságteljesen őrködik a csillagvizsgáló épülete. Tátralomnic azonban nemcsak természeti szépségekben, hanem tudományos, kulturális és művészeti értékekben is rendkívül sokat nyújt az érdeklődőknek. Állandó és időszaki kiállításai hasznos kikapcsolódást nyújtanak a fáradt turistának. Talán mondanom sem kell, a maga nemében szinte egyedülálló a Tátrai Nemzeti Park Múzeumának állandó kiállítása, Szlovákia legnagyobb védett területének összefoglalója.

Tátralomnici tartózkodásom során a legszébb és legmaradandóbb élményben akkor volt részem, amikor egy hosszabb túra után beléptem az ottani ágostai hitvallású evangélikus templomba. Az egyszerűen berendezett, szobroktól és festményektől mentes kis templomocskára szinte puritán hangulatot árasztott. Akaratlanul is a templom jobb oldali falán egy művészi kivitelű márványtáblára figyeltem fel, amely a templom belső terének úgyszólván dominánsaként tündöklött. Az Istentisztelet után a márványtáblát egészen közelről is megtekinthettem. Nem kis meglepetésemre a márványtáblán aranyozott betűkkel jól olvashatóan a következő magyar nyelvű szöveg tündökölt:

"E SZENT HAJLÉKOT A SZENTHÁROMSÁG EGY ISTEN TISZTELETÉRE EMELTÉK PEJACSVIH KATINKA ÉS JOLÁN GRÓFNÓK VEZÉRLATE ALATT A KÉT PROTESTÁNS EGYHÁZ HIVEI – MDCCCCII"

A márványtábla mellett egy kisebb és szerényebb kivitelű táblán az eredeti magyar szöveg fordítása olvasható szlovák, angol, és német nyelven.

Miután a szöveget is áttanulmányoztam, a lelkészhez fordultam némi felvilágosításért a táblák eredetéről és történetéről. Kérésre elmondta, hogy a magyarszövegű táblát 1902-ben, a templom felszentelésekor helyezték el a templom falán, amit egyébként a táblán megörökített római évszám is bizonyít. A szerény kivitelű templom a táblán is megörökített két magyar grófnő kezdeményezésére épült fel, akik közül az egyik evangélikus, a másik pedig református volt. Az építkezés költségeihez a Magastátra te-

riületén akkoriban élő evangélikus és református hívek is hozzájárultak. Kezdetben mindkét felekezet lelkészei tartottak a templomban Istentiszteletet, mindegyik a saját hívei számára. Később a református hívek száma erősen megcsappant, s így jelenleg mindkét felekezet hívei együttesen látogatják az evangélikus Istentiszteleteket.

1902 és 1994 között, tehát több mint 90 éven át csak a magyarszövegű tábla hirdette az Úrnak e szerény hajlékában az Ő dicsőségét és az egykori hívek áldozatkészségét. Történt ugyanis, hogy a templom egy tűzvészkor megrongálódott, majd a helyreállítás – és az 1994-es újbóli felszentelés – után helyezték el falán a három nyelvű, kisebb és egyszerűbb táblácskát. A magyarszövegű tábla tehát túlélte az Osztrák–Magyar Monarchiát, az első Csehszlovák Köztársaságot, az első Szlovák Köztársaságot, a második Csehszlovák Köztársaságot, a Csehszlovák Szocialista Köztársaságot, s ennek keretén belül a Szlovák Szocialista Köztársaságot, valamint a Cseh és Szlovák Federatív Köztársaságot, tehát nem kevesebb mint öt különböző rendszert, s 1993. január 1-től a második Szlovák Köztársaságban hirdeti Isten dicsőségét. Csodálattal vegyes hódolattal hajtottam fejem a két tábla előtt: hogyan történhetett meg, hogy az eltelt immár csaknem egy évszázad alatt egyszer sem távolították el, nem rongálták meg, és nem is csúfították el a magyar nyelvű táblát. Ismerve a közel- és távolabbi múlt ilyen történéseit arra a meggyőződésre jutottam, hogy az eltelt időszak folyamán bizonyára egyetlen magyar gyűlölettől izzó "hejszlovák" sem tért be az Úrnak eme szerény hajlékába, máskülönben bizonyára megörökítette volna jelenlétének becses emlékét.

Számunkra, szlovákiai magyarok számára azonban e tábla hitet és reményt jelent. Ugyanis ha minden sérelem nélkül kiállta csaknem száz esztendő viharait, mi is túléljük a reánk nehezdedő esetleges megpróbáltatásokat.

Kohán István. In: *Új Szó (Pozsony - www)*

**Csupán az eredeti szöveghez való hűség miatt nem változtattuk több helyütt a "szlovák" kifejezést "tót"-ra, mely becsületlen magyar meghatározója a felvidéki szláv lakosságának, stb. •*

• 31, a németországi Wittenbergből származó személy 1000 kilométeres távfutásban hívta fel a figyelmet Luther Márton reformátori művére, kiindulva a wisconsini Wittenbergből s befejezve az ohioi Springfieldben, mely a német Wittenberg testvérvárosa.

• Az egyiptomi kormány hatáskörében héberre fordítják a Koránt, hogy elejét vegyék valamiféle nem arab eredetű hamis fordításnak.

PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK SZÖVETSÉGE

A Kárpátmedencén kívül működő, európai, magyar nyelvű protestáns gyülekezetek nagy többsége: a svédországi protestáns, a svájci protestáns, és az ausztriai református országos szolgálat, valamint a Párizs, Köln, Hannover, Stuttgart, és Ulm székhelyű protestáns, regionális gyülekezetek az elmúlt évben megalakították a Nyugateurópai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségét ("Szövetség").

A Szövetség 2001. szeptember 3–4-én a németországi Ludwigsburgban tartotta első rendes tisztválasztó közgyűlését. A 9-tagú választmány elnöke Varga Pált, az Ulm-környéki gyülekezet református lelkészét, társelnökké Gémes Pált, a stuttgarteri gyülekezet evangélikus lelkészét, és titkárrá Jaskó Irént, az angliai református egyház tagját választotta meg.

A Szövetség célja a taggyülekezetek egymás közötti kapcsolatainak elősegítése, kölcsönös tájékoztatás, teológiai továbbképzés, és a taggyülekezetek érdekeinek képviselete. A Szövetség nyitott az együttműködésre minden nyugateurópai magyar protestáns — református vagy evangélikus — gyülekezettel. A Szövetségnek vannak egyéni tagjai is, akik a magyar nyelvű lelkigondozás érdekében jelentős tevékenységet fejtenek ki.

A Szövetség választmánya a jövőre vonatkozó munkatervét a következőkben fogalmazta meg: 1) felmérés a gyülekezeteinek lelkészállományáról, 2) presbiterek továbbképzése, 3) lelkipásztorok meghívása gyülekezeteinkbe, 4) kölcsönös tájékoztatás (információ-csere) 5) magyar vendégmunkások tájékoztatása (pl. protestáns Istentiszteletek helye felől) és ezek lelkigondozása nyugateurópai gyülekezeteinkben, 6) az ifjúsági- és cserkész-munka támogatása, 7) kapcsolat felvétele a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatával (MREZS) és a Magyar Evangélikusok Tanácskozó Testületével (METT), valamint a Kárpátmedence magyar egyházi szervezeteivel.

A jövőévi találkozóra (közgyűlésre) Basel közelében, a franciaországi "Glaz Egyházi Központ"-ban kerül sor szeptember 5-8. között.

Az elnökség nevében: Varga Pál, lelkipásztor

SZEMÉLYI HÍREK

• Nt. Tamásy Zoltán és Nt. Tamásyné Molnár Éva clevelandi lelkészeknél második gyermekük, a 2001. augusztus 2-án Budapesten született Viola Anna örökbefogadásával örvendetes családgyarapodás következett be. Isten áldása legyen e kisgyermeken, testvérkéjén Márton Zoltánon, és a szülőknél. EVH

• Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia elnökét, Nt. Bernhardt Béla főesperest, tb. rendi törzsszéktartót a Szent László Társaság és Rend protestáns lelkészfelügyelőjévé nevezték ki. Áldáskívánással gratulálunk. EVH

ÚJ BIBLIA?

• A Vatikán az 1947-ben feltalált kumráni tekercsek szövegének a megfejtésével revideált Biblia kiadására készül, talán öt éven belül. A Kr.e. 170 és A.D. 68 között keletkezett tekercsek állítólag hitelesebb szövegrészleteket tartalmaznak, mint a hagyományos forrásokból kanonizált Biblia. [574]

Emlékezünk! Emlékezzünk!

az 1848/49. évi szabadságharc
153. évfordulójára

“1849. október 6”
152. évfordulójára

az 1956-os szabadságharc
45. évfordulójára

a reformáció
484. évfordulójára

Emlékezzünk ősekre,
a hit és kard hőseire,
gyászokra és diadalmakra is.

A hazáért való küzdelmekért
hívédök kiállásáért,
életek áldozatáért
legyen Istené az áldás,
legyen mienk az áldott emlékezés
és az emlékezésben
a jövőért való reménység!

ÚJ FŐPÁSZTOROK

• Ft. Hanson Mark, a “Saint Paul Area” Ev. Egyházkerület püspöke az augusztusi országos közgyűlés 533:499:8 szavazatával került az “Evangelical Lutheran Church in America” egyház élére elnöklő püspökként (“presiding bishop”) a következő hat esztendőre. NEWS

• Az “Evangelical Lutheran Church In Canada” egyház országos közgyűlésén a “British Columbia” Ev. Egyházkerület püspökét, Ft. Schultz Rayt választották meg 192:154:3 szavazattal országos püspöknek (“national bishop”). ESL

EZ IS VISZONOSSÁG?

• A magyar és a tót katolikus püspöki konferencia magyar kezdeményezésre Erdőbádonyban ülésezett. A tótköztársasági magyar katolikusok és a magyarországi tót katolikusok lelképásztorolását illetően a) Magyarországra küldenek magyarul is beszélő tót papokat és b) a tót katolikus egyház *ha* talál magyarul is tudó alkalmas tót papot, segédpüspökül javasolja majd a felvidéki magyar katolikusok gondozására. [572]

ELŐFIZETÉS NAPTÁRI ÉVRE

az USA-ban \$6.00, kanadai címre US\$8.00,
külföldre légipostán US\$15.00.

“ERŐS VÁR”

P. O. BOX 770828

LAKEWOOD, OH 44107-0038

Az egyház hírei otthonról

• D. dr. Harmati Béla budapesti ev. püspök a “Magyar Nemzet”-nek adott interjújában taglalta az egyházi vezetők átvilágításának a kérdését. Többek között ezeket is mondta: “Úgy érzem, az egész kérdés mai tárgyalása politikai indíttatású, benne az egyházak lejáratásának a szándéka húzódik meg. Szerintem mindez a közelgő választásokkal is kapcsolatba hozható.”

• Tihanyban idén is megtartották az évenként esedékes ökumenikus találkozót “Könyörgés a magyarságért” címmel. Az apátági templom előtt a szabadtéri rendezvényen Ittész János győri ev. püspök szolgált igehirdetéssel, Kovács Sándor székelyudvarhelyi r.k. főesperes pedig imádsággal. Az ökumenikus áhítat után a résztvevők egy-egy szál virágot helyeztek el I. András király sírjára.

• Ismeretlen tettesek a maglódi ev. templomból kegytárgyakat loptak el; ezek értéke meghaladja a 6 millió forintot. A nyomozás folyik.

• Csöngé és Ostffyasszonyfa ev. gyülekezetei társult egyházközségbe szerveződtek, melynek első lelkésze Garas Krisztina Judit.

• A Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat “Gyulai Hajléktalanok Éjjeli Menedékhelye, Átmeneti Szállása, és Nappali Melegedője” új épületét szeptember 21-én szentelte fel D. dr. Harmati Béla ev. püspök.

• Szekszárdon Sevcsik Zoltán, Balassagyarmaton Bartha István, Rákosszentmihály-Sashalmon Börönte Mária, Tótkomlóson Balogh András és Baloghné Szemere Mária, Békéscsabán Kondor Péter esperes az ev. gyülekezet új lelkésze.

• “Hol van a te Istened?” – a harmadik évezred kihívásai” alaptémával tartották meg Budapestén az Evangélikus Nők III. Országos Találkozóját.

• Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen a 2001/2002-es tanévre 19 lelkészhallgató és helyben hét, a nyíregyházi kihelyezett tagozaton további hét hittanár szakos hallgató kezdte meg tanulmányait. Ugyancsak felvételt nyert három új doktorandusz is Böröcz Enikő, Krámer György, és Zsugyel Adél lelkész személyében.

• Békásmegyeren új orgonáját, Nyíregyházán visszakapott általános iskoláját és új középiskolai kollégiumát, Nemespátrón 132 esztendő, felújított templomát, Kötcsén felújított szőszék-oltárát, Hartán harangjétekkel bővített, felújított toronyóráját vette ünnepélyesen használatba, Iharosberényben alapításának 400., Tatán a 75., Sárszentlőrincen a templomszentelés 226., Érden az 50. évfordulóját ünnepelte az ev. gyülekezet.

• Az Északi Ev. Egyházkerületben többek-

kel együtt lelkészvizsgát tett Molnár Erzsébet is, akire mint a “Lutheran School Theology at Chicago” intézet 1996/98-ban volt ösztöndíjasára emlékezzünk szeretettel.

• A Bp.–Fasori Evangélikus Gimnázium utcai homlokzatán az iskola három világhírű növendékének és az őket tanító négy tanárnak emlékét megőrző táblát avattak. A három “diák”: Wigner Jenő (+1995) Nobel-díjas fizikus, Neumann János (+1957) matematikus, a számítástechnika úttörője, és Harsányi János (+2000) Nobel-díjas közgazdász. És a négy tanár: Hittrich Ödön (+1957) latin-görög szakos tanár, ókori témájú tankönyvek szerzője, Mikola Sándor (+1945) matematika-fizika szakos tanár, tankönyvíró, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, Rátz László (+1930) matematikus, az Officer d’Academia francia kitüntetés tulajdonosa, és Renner János (+1976) matematika-fizika szakos tanár, a Magyar Állami Geofizikai Intézet igazgatója, Kosuth-díjjal kitüntetett.

• Tamásiban Túrmezei Erzsébetnek, a Fébé Diakonissza Egyesület főnöksasszonyának, a költő és műfordítónak tiszteletére szülőháza helyén emléktáblát helyeztek el.

• Ecseny díszpolgárává választották Szimon János lelkészt, aki az ottani ev. gyülekezetben 1956–1980 között szolgált. Az ő írásait olvashatjuk rendszeresen lapunkban. Mosonmagyaróváron a 91 éves Zámolyi Gyula lelkész nyert díszpolgári címet. 1953-tól szolgált a helyi ev. gyülekezetben, tehát az 1956-os vérengzés idején is, nyugdíjazásáig.

• Újabb hároméves ciklusra ismét dr. Szabó Lajos egyetemi tanárt bízta meg dr. Mádl Ferenc köztársasági elnök az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektori teendőinek az ellátásával.

• “Kelj fel, és járj!” témajelzéssel tartották meg Orosházán augusztus 18/19-én a III. Országos Evangélikus Találkozót. Ezt megelőzően 1999-ben Csömörön és 1997-ben Pakson tartottak ilyen országos találkozót.

• Lehel László ev. lelkészt, a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat igazgatóját a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjével tüntették ki.

• A hazai magyar könyvkiadás történetének kíván emléket állítani “A nyomtatott könyv a magyarországi reformációban” c. kiállítás, mely — hazautazóknak ajánlva — Budapesten a Petőfi Irodalmi Múzeumban tekinthető meg 2002 február végéig.

• “Cipő” néven evangélikus ifjúsági magazint jelentet meg októberrel a Magyarországi Evangélikus Egyház Ifjúsági Osztálya.

[Ev. Élet et al.]

GYÜLEKEZETI HÍREK

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkész: **Juhász-Shepherd Ferenc**
Templom és lelkézszi hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnap-i Istentisztelet délelőtt 10 órakor, angol/magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonszáma: 561-7316. A lelkész otthoni telefonszáma: 941-2212.

A gyülekezet fennállásának a 95. évfordulóját ünneplő Istentisztelet október 14-én kivételesen de. 11 órakor kezdődik. Részletesebb meghirdetés a lap belső oldalai egyikén. ■ Legyen áldás minden magyar testvérünkön! – JSF. * * *

CLEVELAND — NYUGAT

Lelkész: **Tamársné Molnár Éva**

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkészi hivatal: 3245 West 98th Street (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul. Úrvacsoraosztás minden hó első vasárnapján és az ünnepnapokon.

Magyar iskola és óvoda október 19-én kezdődik újra. Várjuk vissza "régii" gyermekeinket és újaknak is örülnénk. ■ Október 14 én vasárnap: gyülekezeti ebéd. Menü: Csorbaleves (erdélyi különlegesség), palacsinta, lángos, kávé; mindez csupán 8 dollárért. Jöjjenek minél többen! ■ Október 28-án szeretetvendégséget tartunk előadással és szerény ebéddel. ■ Hurkakészítés november 3-án, kolbászkészítés nov. 10-én. ■ Évi bazárunkat nov. 11-én tartjuk, s disznótoros ebéddel várjuk Testvéreinket. ■ Betegeinket hordozzuk imádságainkban: Tomaszek Margitot, aki térdoperációra esett át, és Szentkirályi Jánost, aki tüdőproblémával küszködik. Az Örök Orvos adjon mielőbbi gyógyulást nekik. ■ Hadd osszuk meg kedves Testvéreinkkel a nagy örömet: Isten megajándékozott minket egy kislánnyal, aki augusztus 2-én született Budapesten. Örökbefogadtuk aug. 20-án. Viola Anna a neve. Reményünk szerint október elején már együtt leszünk vele. Hordozzanak imádságban, hogy Isten akarata szerint neveljük fel gyermekeinket. ■ Erős vár a mi Istenünk! – T&Z. * * *

TORONTO

Lelkész: **Bernhardt Béla főesperes**

Templom: 116 Bond St. Lelkészi hivatal (minden posta ideküldendő): 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505, USA; tel.: (216) 221-3178. Felügyelő: Bottlik Józsefné; tel.: (416) 484-1540. Istentisztelet, július-augusztus kivételével, a hónap második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor.

Szeptember 9-én a Kereszttség szentségében részvett Anderson Melissa Nicole, Anderson Kevin és felesége sz. Rác Éva gyermeke. Keresztszülők Simpsonné Rác Zsuzsanna és Celsie Jason. Áldás, kegyelem, és békeség kísérje a kisgyermeket, szüleit, keresztzüleit, s a kiterjedt családot. ■ Legközelebb úrvacsoraosztás lesz az október 28-i, reformáció ünnepi Istentiszteletünkön. ■ Házigazda gyülekezetünk, a "First Lutheran Church" október 21-én du. 2-kor ünnepi Istentiszteleten ünnepli meg alakulásának 150. évfordulóját. Ezalkalommal Pryse Michael egyházkerületi püspökünk lesz az igehirdető. Szeretettel ajánljuk, hogy hit-testvéreink ezen az Istentiszteleten szívesen résztvegyenek. ■ Más betegeinkkel együtt tartunk imádságban házigazdaggyülekezetünk vezetőjét, Belzing Wolf lelkész is, aki mostanában rendszeres orvosi kezelésre szorul. Az Áldott Orvos öröködjék felette. ■ November 17-én Thornhillben tartják egyházkerületünk nemzeti gyülekezeteinek a konferenciáját Ezen az alkalmon gyülekezetünk képviselői is megjelennek. ■ "Lelkünk az Urat várja, Ó a mi segítségünk és pajzsunk. Benne van szívünk öröme, mert szent Nevében bízunk. Maradjon velünk, Uram, szereteted, mert mi is Benned reménykedünk!" (Zs. 33:20-22). Erős vár a mi Istenünk! – BB.

**LEGKÖZELEBBI LAPZÁRTA
2001. NOVEMBER 15-ÉN**

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

2001. NOVEMBER

1. *Mindenszentek emlékezete*

34. Zsoltár 1-10 – Máté 5:1-12

2. János 18:28-32 – Ezékiel 18:1-3,20-32

3. Prédikátor 12:9-14 – Ezékiel 20:1-44

PÜNKÖSD U. 22. VASÁRNAP

Heti ige: **Róma 12:21**

4. 2Thessz. 1:1-4,11-12 – Lk. 19:1-10

5. Róma 12:17-21 – Ezékiel 33:10-20

6. 1Sám. 26:5-24 – Ezék. 33:21-22,30-33

7. Példabesz. 29:18-25 – Ezékiel 34:1-16

8. Ézsaiás 32:1-8 – Ezékiel 34:23-31

9. 1János 3:13-18 – Ezékiel 36:1-15

10. 2Timóteus 2:1-6 – Ezékiel 36:16-32

PÜNKÖSD U. 23. VASÁRNAP

Heti ige: **2Korinthus 6:2**

11. 2Thessz. 2:1-5,13-17 – Lk. 20:27-38

12. Márk 4:1-9 – Ezékiel 37:1-14

13. Márk 13:9-20 – Ezékiel 37:15-28

14. Zsidók 13:1-9 – Ezékiel 40:1-6

15. 1János 2:18-29 – Ezékiel 43:1-12

16. Máté 26:36-41 – Ezékiel 47:1-12

17. Márk 13:30-37 – Ezékiel 48:30-37

PÜNKÖSD U. 24. VASÁRNAP

Heti ige: **2Korinthus 5:10**

18. 2Thessz. 3:6-13 – Lukács 21:5-19

19. Máté 7:21-29 – 1Thesszalonika 1:1-10

20. Zsidók 10:26-31 – 1Thessz. 2:1-12

21. Róma 2:1-11 – 1Thesszalonika 2:13-20

22. *Hálaadás napja (USA)*

Filippi 4:4-9 – János 6:25-35

23. Máté 26:59-66 – 1Thesszalonika 3:1-13

24. Jelenések 20:1-15 – 1Thessz. 4:1-18

AZ EGYHÁZI ÉV

UTOLSÓ VASÁRNAPJA

Heti ige: **Lukács 12:35**

25. Kolossé 1:11-20 – Lukács 23:33-43

26. 5Mózes 34:1-18 – 1Thessz. 5:1-11

27. 1Péter 1:13-21 – 1Thessz. 5:12-28

28. 1Korinthus 3:9-15 – 2Thessz. 1:1-12

29. Máté 27:50-54 – 2Thesszalonika 2:1-17

30. **András apostol emléknapja**

Róma 10:10-18 – János 1:35-42

2001. DECEMBER

1. 46. Zsoltár – 2Thesszalonika 3:1-18

AZ EGYHÁZI ÉV KEZDETE

ÁDVENT 1. VASÁRNAPJA

Heti ige: **Zakariás 9:9**

2. **Róma 13:11-14 – Máté 24:36-44**

3. 1Péter 1:8-13 – Zakariás 1:7-17

4. Zsidók 10:32-39 – Zakariás 2:1-9

5. 2Sámuel 23:1-7 – Zakariás 3:10-17

6. Jeremiás 30:18-22 – Zakariás 3:1-10

7. Máté 27:27-30 – Zakariás 4:1-14

8. Máté 23:37-39 – Zakariás 5:1-11

ÁDVENT 2. VASÁRNAPJA

Heti ige: **Lukács 21:28**

9. **Róma 15:4-13 – Máté 3:1-12**

10. Zsidók 6:9-12 – Zakariás 6:1-8

11. Jelenések 2:12-17 – Zakariás 6:9-15

12. Jelenések 2:1-7 – Zakariás 7:1-14

13. 2Kor. 5:1-10 – Zakariás 8:1-3,14-23

14. 130. Zsoltár – Zakariás 9:9-12

15. Ézsaiás 45:1-8 – Zakariás 11:4-17

ÁDVENT 3. VASÁRNAPJA

Heti ige: **Ézsaiás 40:3,10**

16. **Jakab 5:7-10 – Máté 11:2-11**

17. Ézsaiás 35:1-10 – Zakariás 12:9-13:1

18. 146. Zsoltár – Zakariás 14:1-11

19. Máté 21:28-32 – Malakiás 1:6-14

20. Máté 11:11-15 – Malakiás 2:17-3:5

21. **Tamás apostol emléknapja**

Efezus 1:3-6 – János 20:24-31

22. Ézsaiás 44:21-27 – Malakiás 3:6-24

ÁDVENT 4. VASÁRNAPJA

Heti ige: **Filippi 4:4-5**

23. **Róma 1:1-7 – Máté 1:18-25**

24. **Karácsonyest**

Titusz 2:11-14 – Lukács 2:1-20

25. **KARÁCSONY 1. ÜNNEPE**

Zsidók 1:1-4 – János 1:1-14

26. **KARÁCSONY 2. ÜNNEPE**

Kolossé 1:15-20 – Lukács 2:29-32

27. **János apostol emléknapja**

1János 3:1-6 – János 21:20-24

28. Jelenések 7:1-4,9-12 – János 1:1-8

29. 1János 4:11-16 – János 1:9-18

KARÁCSONY U. 1 VASÁRNAP

Heti ige: **János 1:14**

30. **Zsidók 2:10-18 – Máté 2:13-23**

31. **Év utolsó napja (Szilveszter)**

90. Zsoltár – Róma 8:31-19 [L & RCL]

ERŐS VÁR
P O BOX 770828
LAKEWOOD OH 44107-0038
RETURN SERVICE REQUESTED

PERIODICALS POSTAGE
PAID
CLEVELAND, OHIO

ELŐFIZETÉSE
LEJÁRT-E?

0003 M CC
MRS GABOR BRACHNA
4211 VIRGINIA DR
FAIRVIEW PARK OH 44126-1755